

Nieuwsbrief Nationaal Sleepvaart Museum

Van de voorzitter: 'ons' Hollands Glorie

Beste lezer,

Zeesleepvaart en niet te vergeten de binnensleepvaart is een zéér dynamische bedrijfssector. Met beide activiteiten hebben we als museum nadrukkelijk te maken. Om goed bij te blijven, onderhouden we nauwe contacten met veel bedrijven, organisaties, instanties en het onderwijs. Met onze nieuwsbrieven gaan we de informatievoorziening over het museum aan iedereen verder optimaliseren, zodat onze relaties goed inzicht hebben in onze doelstellingen en de wijze waarop we opereren. Met de nieuwsbrieven willen we ook duidelijk maken dat het museum een unieke en een fantastische plek is om 'ons' Hollands Glorie te laten zien aan een zo een groot mogelijk publiek.

In deze eerste nieuwsbrief van 2013 leest u onder meer over de huidige expositie "Waar zijn ze gebleven?", een bijdrage van onze verbouwingsgroep omtrent de komende aanpassing van de zeezaal en nog veel meer. Als u denkt dat de nieuwsbrief ook door familie, vrienden of kennissen op prijs wordt gesteld, meldt het ons even. We nemen hem of haar graag op in ons mailbestand.

We hopen dat u de nieuwsbrief kunt waarderen. Namens het bestuur en medewerkers van het Nationaal Sleepvaart Museum te Maassluis heten wij u van harte welkom in ons museum.

Karel Kaffa

Voor aankondiging

De Stichting Sleepboothaven Maassluis (SSM) organiseert dit jaar op 18 mei weer de Vaardag Sleepboothaven Maassluis.

Ook het Nationaal Sleepvaart Museum zet zich weer in om dit jaar de "Vaardag Sleepboothaven Maassluis" andermaal tot een succes te maken.

Op zaterdag 18 mei a.s. wordt weer de langzamerhand traditionele vaardag georganiseerd door de gezamenlijke maritieme organisaties in Maassluis, verenigd in de SSM. De dag staat in het teken van het beleven van sleepvaartsfeer en het varen met historische stoom- en motorsleepboten. Meer dan 350 passagiers kunnen een rondvaart maken (5 euro p.p.) met de sleepboten Furie, Hercules, Alphaeca en het bergingsvaartuig de Bruinvisch. De dag biedt vermaak voor jong en oud.

Zo zijn er dit jaar demonstraties van oude ambachten, er treden Shantykooren op en er is een nautische markt. Op de wal staat een filmcabine waar oude sleepvaartfilms worden vertoond. Er is een vaarbak opgesteld waarin modelbouwers laten zien wat zij met hun fraaie radiografisch bestuurbare modelboten kunnen doen. Ook voor de kleine bezoekers is gezorgd. Zij kunnen zich volop vermaken met o.a. een springkussen en natuurlijk is het museum open. Eigenlijk zijn er zoveel mogelijkheden om ze hier op

te noemen. Wilt u niet gaan varen of is het op de schepen even te druk dan is er een koffieterras waar u kunt uitblazen en genieten van de sfeer van vroeger.

U begrijpt dat de werkgroep nog druk bezig is met het vervolmaken van het programma van die dag. Zodra het definitieve programma beschikbaar is zal daar uitgebreid ruchtbaarheid aan worden gegeven. We hopen nog met verrassingen te kunnen komen. Het gaat absoluut een dag worden die u, als maritiem liefhebber, niet mag missen!

Reserveert u vast 18 mei in uw agenda?

Opening expositie “Waar zijn ze gebleven?”

Openingshandeling van de tentoonstelling door dhr. Aart Brand.

We hadden het kunnen verwachten, maar we hebben er tevoren geen rekening mee gehouden. Daarom was de locatie De Kuiperij afgehuurd om de toeloop voor de opening van de nieuwe tentoonstelling op 26 januari j.l. aan te kunnen. Er lag echter een flink pak sneeuw, zodat een stevig aantal van de genodigden het moest laten afweten.

Achteraf bleek dat geen ramp. In plaats van te moeten staan konden de meeste bezoekers tijdens de toespraken comfortabel gaan zitten. Dat er minder mensen waren komen opdagen viel eigenlijk niet zo op want de gesprekken waren geanimeerd. Zij die van ver kwamen, bijvoorbeeld uit Zeeuws-Vlaanderen, hadden de elementen toch getrotseerd en er was bewondering voor hun beslissing. Geen blikshade of erger is gerapporteerd, hetgeen zeker niet wil zeggen dat de toestand op de weg aangenaam was.

De bijeenkomst werd geopend door voorzitter Karel Kaffa, die iedereen op informele en plezierige wijze welkom heette. Daarna was het woord aan Nico Ouwehand, die samen met Hans de Klerk en Hans v.d. Ster de tentoonstelling heeft ingericht. Hij memooreerde dat het verkopen van sleepboten naar het buitenland al van voor 1900 stamt. Toen gingen nog bijna nieuwe sleepers naar de Franse marine. Dat heeft de vaderlandse werven goed gedaan, want met regelmaat kwamen er orders uit verre landen, bijvoorbeeld uit Zuid-Amerika, waar men brood zag in

de door Nederlanders degelijk gebouwde vaartuigen. Ook sleepers die naar Nederlandse maatstaven aan vervanging toe waren gingen veelal naar buitenlandse geïnteresseerden, die door de goede staat van onderhoud nog wel jaren dachten te kunnen doen met de vaartuigen. Die veronderstelling bleek juist te zijn, want sommige stoomsleepers gingen nog tot na de Tweede Wereldoorlog mee. Heel recent is de overgang naar een wereldwijd opererende Pakistaans/Amerikaanse rederij van de voormalige (Smit) Rotterdam, London en Singapore. De fraaie voorbeelden van Hollands Glorie, de laatste jaren in bezit van het Deense Svitzer, maar gerund door een Nederlandse staf, gaan sloopschepen slepen naar het Verre Oosten. Blijft er dan niets over van de zeesleepvaart in Nederland? Zeker wel! De imposante en uiterst krachtige sleepers van Fairmount B.V. te Rotterdam zijn volop in bedrijf. ITC, dat onlangs werd getransformeerd tot Tschudi Offshore & Towage, heeft een aantal sterke anchorhandlers annex bevoorradingschepen in de vloot die regelmatig worden ingezet als sleepboot.

Kleinere rederijen hebben sleepboten die zich op zee bezighouden met de aanleg van windmolenparken. Een haven-/kustsleepboot van tegenwoordig kan qua kracht makkelijk de vergelijking aan met een zeesleper van weleer. Ze functioneren dan ook vaak ook op zee, maar doen geen sleepreizen van een aantal maanden meer.

Lees verder op pagina 3

Roode Zee (I) als Infatigable

Vervolg van pagina 2

De openingshandeling: het luiden van de scheepsbel van de Zwarte Zee (l) uit 1898 (!!)) was voorbehouden aan de heer Aart Brand, voormalig directeur van SmitWijs Towage. Hij hield een betoog over de schaalvergroting in de sleepvaart, die, gerekend over een tijd van ruwweg 50 jaar, een enorme vlucht heeft genomen. De teruggang in de sleepvaart eind jaren zeventig is volgens Brand voor een groot deel toe te schrijven aan de in die tijd ontwikkelde half-afzinkbare pontons, later deels vervangen door half-afzinkbare schepen. Een opleving in de sleepvaart ontstond door de tows-out van grote boor- en productieplatforms.

Daarvoor was een vloot zeeslepers nodig, die tezamen wel 100.000 pk konden ontwikkelen. De Golf-oorlog in de jaren tachtig zorgde, ongewild, voor een tweede opsteker. Beschoten en half of helemaal verbrande tankers werden hetzij in opdracht van de eigenaren naar een sloperij gesleept, dan wel door sleepvaartrederijen in eigendom verkregen en alsnog naar de sloop gebracht. Smit was daardoor op enig moment de grootste tankerrederei van Nederland, zij het in het bezit van tankers zonder eigen voorstuwing.

De nog in goede staat verkerende superslepers van weleer met vermogens boven de 10.000 pk waren enkele jaren geleden aan vervanging toe. Niet omdat ze totaal versleten waren, maar omdat opdrachtgevers kozen voor jongere sleepboten met soortgelijke trekkrachten. De enige rederij die vergelijkbare

Europabank als Oyster bank

WAAR ZIJN ZE GEBLEVEN?

Nederlandse slepers verkocht in binnen- en buitenland.

Nationaal Sleepvaart Museum

Hoogstraat 1 - 3 Maassluis

Openingstijden: Van dinsdag - zondag van 13.30 tot 16.30 uur

Vanaf 26 januari tot en met 2 juni 2013

nieuwbouw pleegde was Fairmount. Noch Smit, noch Wijsmuller, noch Svitser zagen brood in nieuwe boten met bollard-pull capaciteiten rond de 200 ton. Het gevolg is dat wat men noemt 'ocean-towage' wat betreft (semi)-Nederlandse belangen alleen nog door Fairmountschepen plaats vindt. Aart Brand hoopt dat de overgebleven spelers op de sleepvaartmarkt toch het begrip Hollands Glorie zullen blijven uitdragen, wat hem betreft tot in lengte van dagen.

De voormalige Typhoon als Gudri in de Lekhaven

Zeesleper 'Thames' in de Tweede Wereldoorlog

In april 2013 verschijnt het boek "Zeesleper 'Thames' in de tweede wereldoorlog", uitgegeven door Lanasta.

Op 1 mei 1940 vertrok de "Thames" van Smit & Co uit de haven van Maassluis naar Engeland om in Hull een Italiaans vrachtschip op te halen voor reparatie in Rotterdam. Zover is het niet gekomen want enkele dagen later brak de Tweede Wereldoorlog uit en de "Thames" kon onmogelijk terug naar Nederland. Het schip werd onder de British Admiralty ingezet voor hulpverlening aan en berging van aangevallen (veelal getorpedeerde) geallieerde schepen in het gebied van de Western Approaches, het zeegebied ten westen van Engeland.

De oorlog op zee was wreed en zeer hard. Een groot gevaar vormden de Duitse onderzeeboten die, niets en niemand ontziend, in konvoien varende schepen torpedeerden. Het verlies aan mensen en schepen was extreem groot. Daar middenin te zitten viel iedereen zwaar, ook de bemanning van de "Thames".

In september 1941 voer de "Thames" in konvooi naar Gibraltar. Het was een rampzalige reis met veel aanvallen en een aanvaring waarbij de "Thames" was betrokken. Uiteindelijk is het schip solo uit het strijdgevoel naar Gibraltar uitgeweken. Daarna zijn vele reizen gemaakt onder meestal gevaarlijke omstandigheden. Ook is samen met de "Roode Zee" een enorm droogdok van Zuid-Amerika overgebracht naar Tunis. In juni 1944, tijdens de invasie in Normandië, werd de "Thames" ingezet voor het verslepen van caissons voor de tijdelijke havens. Meer dan vijf jaar na vertrek uit Nederland meerde de "Thames" uiteindelijk op 4 juli 1945 af in de haven van Maassluis.

Eerste stuurman in de oorlogsjaren op de "Thames" was Leendert Westdijk. Over zijn ervaringen in die tijd heeft hij nadien nooit gesproken. Zijn zoon, eveneens Leendert geheten, heeft evenals zijn vader als gezagvoerder op zeeslepers van Smit gevaren. Zijn eerste reis als kapitein op de "Ebro" bracht hem bij de Helga Bolten, resulterend in een roemruchte berging.

Aan de hand van de vele documenten en dankzij de voortreffelijke medewerking van het Nationaal Sleepvaart Museum in Maassluis, heeft Westdijk de oorlogsjaren van de "Thames" op schrift gesteld. Zijn relaas vormt de basis van dit boek.

De bemanning van de "Thames" bestond uit kapitein Barend 't Hart, de stuurlieden Leen Westdijk en Dirk Stouge, de machinisten Kees Flikweert, Jacob

Roodenburg, Adriaan van der Hidde en Levinus de Lege. Marconist was Willem Goudappel en kok Nico van Leeuwen. De matrozen Pieter Smit, Willem van der Endt, Adrianus Lagendijk, Henk Huibers, Cor van Zuidam en de olielieden Jacob Bot, Jan Heijmans en Pieter Smit.

De door Leen Westdijk, die in de USA woont, geschreven tekst moest geredigeerd worden. Dit werk is gedaan door de oud-Maassluizer Pieter Spits in samenwerking met Rien van Felius, oud-medewerker van Smit.

Het boek "Zeesleper Thames in de Tweede Wereldoorlog", is uitgegeven door Lanasta en is verkrijgbaar in de boekhandel en in het Nationaal Sleepvaart Museum. De verkoopprijs is € 34.95.

De presentatie van het boek vindt plaats op zaterdag 27 april 2013 in het Nationaal Sleepvaart Museum.

Wie helpt ons?

Wij zijn gewend om ons waardevolle museum netjes te houden en daar zijn wij best trots op. Het sleepvaartmuseum heeft steun van vele vrijwilligers en dankzij hun inzet blijft alles schoon, de collectie op orde en is er tijdens de openingsuren altijd iemand achter de balie te vinden.

Binnenkort bestaan we 35 jaar en we gaan ervan uit dat we daar nog een groot aantal jaren aan toe zullen kunnen voegen, want onze vrijwilligers tonen meer dan voldoende motivatie. In de loop van de achter ons liggende jaren is onze collectie min of meer uit zijn jasje gegroeid. Iedere week worden ons boeken, tijdschriften, scheepsmodellen en curiosa aangeboden en behoudens uitzonderingen willen we goede gevers niet teleurstellen. De actualiteit van vandaag is de geschiedenis van morgen. Dat geldt ook voor de sleepvaart. We zoeken daarom naarstig naar:

Depotruimte

Via de plaatselijke pers hebben we al eens eerder een oproep gedaan naar opslagruimte in Maassluis. Daar kwamen helaas geen bruikbare reacties op. We hebben nu op diverse locaties kleinere depotruimtes, zonder dat dit zwaar op de begroting drukt. Ideaal zou zijn als we die zouden kunnen samenvoegen tot één groter extern depot. Echter ook een aanbod om een bescheiden ruimte te gaan gebruiken als aanvullend depot zullen we graag accepteren, want de nood is hoog. Is er iemand in Maassluis of directe omgeving die ons zou willen helpen?

Bibliotheek

We beschikken over een omvangrijke maritieme bibliotheek. Er zijn echter wat exemplaren van boeken en jaargangen tijdschriften die (opnieuw) ingebonden moeten worden. Welke deskundige hobbyist op dit gebied zou ons willen helpen?

Mocht u willen reageren neem dan contact op met onze secretaris onder telef.nr. 010 - 4709564 of email: secretaris@nationaalsleepvaartmuseum.nl

Alvast hartelijk dank!

Expositie "Waar zijn ze gebleven?"

Het sleepvaartmuseum nu ook op Twitter

Je komt het verschijnsel overal tegen: websites, Tv-programma's, bedrijven, kranten en tijdschriften, ze doen allemaal wel iets met Twitter. Steeds meer mensen ontdekken Twitter en zien in dat het digitale instrument ontzettend handig is voor korte actuele informatie. De heren Wim de Snaijer, Nico Ouwehand en Hans van der Ster hebben in twee avonden gedurende in totaal vier uur, dankzij de Gemeente Maassluis, een cursus gevolgd die inzicht verschafte in het medium en een handleiding bood om ermee om te gaan. Het Nationaal Sleepvaart Museum heeft dan ook het advies van de heren opgevolgd en een Twitter-account geopend.

Door middel van dit account kan het museum nu snel korte berichten publiceren en informatie uitwisselen met andere gebruikers. We zijn nu in staat andere Twitteraars te volgen, nieuwtjes van aanverwante musea op te pikken, in te spelen op vernieuwingen, te reageren op gemeentelijke raadsbesluiten, sleepvaartnieuws in te passen in de exposities, enz. Met dit sociale netwerk kan het museum ook u nu ook op de hoogte houden van nieuwe tentoonstellingen, wetenswaardigheden met betrekking tot de sleepvaart, ontvangen schenkingen of nieuwsbrieven aankondigen die op haar website worden geplaatst. We kunnen u inzicht verschaffen in groepsbezoeken en bezoekersaantallen publiceren, bestuursbesluiten kunnen naar buiten worden gebracht, kortom de mogelijkheden zijn schier eindeloos. Wij bevelen u ons account van harte aan. Het is te vinden onder het hieronder genoemde adres.

<https://twitter.com/Sleepvaartmuseum>

Heeft u zelf nog geen Twitter-account dan kunt u zich eenvoudig aanmelden op Twitter.com. In feite heeft u alleen een e-mailadres nodig om zich te registreren. Het beheer van het Twitter-account heeft het museum in handen gelegd van Hans van der Ster, die zich al langer met dit sociale medium bezig houdt.

Wordt nu volger. Doen hoor!

Het aanpassen van de zeezaal

De plannen om de zeezaal aan te passen nemen steeds vastere vormen aan.

Het idee is om van één van de wanden een modellenwand te maken, waarin diverse modellen worden getoond, die betrekking hebben op de zeegaande sleepvaart. Doordat we dan minder vitrines hoeven te gebruiken komt er ruimte vrij, die we willen benutten om een deel van onze bibliotheek in onder te brengen.

Ook is het plan om tegelijkertijd in deze zaal een leestafel aan te brengen, waarin een computer wordt verwerkt, zodat we de ruimte als bibliotheek en als infocentrum kunnen gebruiken.

Er zullen enkele stoelen worden geplaatst, zodat men rustig in de naslagwerken kan kijken en op zijn gemak achter de computer gegevens kan opzoeken. Er dient een systeem te worden aangeschaft waardoor het onmogelijk zal zijn met onze kostbare boeken ongemerkt het museum te verlaten. Onze bezoekers zijn over het algemeen zeer te goeder trouw, maar je kunt sommige 'boekhouders' (mensen die een boek houden en dus niet terug brengen) maar beter voor zijn.

De realisatie van het geheel kan worden gefinancierd dankzij het afscheidscadeau dat de heer Joop Timmermans mocht ontvangen bij zijn terugtreden als CEO van International Transport Contractors Management B.V. (thans Tschudi Offshore & Towage B.V.) te Heemstede. Hij stelde aan zijn relaties voor hem niet te verrassen met individuele cadeaus maar met een gift bestemd voor het Nationaal Sleepvaart Museum. Dat is een initiatief waar wij dankbaar voor zijn en dat wij van harte aanbevelen aan andere topfunctionarissen uit de sleepvaartwereld en aanverwante bedrijfstakken. Inmiddels hebben we contact opgenomen met AS Winkelinrichters, een specialistisch bedrijf dat destijds ook andere aanpassingen van de zalen heeft gerealiseerd. Men heeft inmiddels een eerste, veelbelovend ontwerp gemaakt. In het tweede kwartaal van dit jaar hopen we te kunnen beginnen met de zozeer gewenste aanpassingen. Wij houden U op de hoogte.

Nationaal Sleepvaart Museum

Hoogstraat 1 - 3, 3142 EA Maassluis
tel.: (010) 5912474

info@nationaalsleepvaartmuseum.nl
www.nationaalsleepvaartmuseum.nl
Bankrekening: ING 4161700

*Elke dag geopend van 13.30 tot 16.30 uur
behalve maandag en 1e Paas-, Pinkster-,
Kerstdag alsmede Oude- en Nieuwjaarsdag.*